

UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU
SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI
OGRANAK SANU U NIŠU

VI NACIONALNI NAUČNI SKUP
SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM
Balkan Art Forum 2018

Niš, 5–6. oktobar 2018.

UMETNOST I KULTURA DANAS:
OBRAZOVANJE ZA UMETNOST I IZAZOVI SAVREMENOSTI

KNJIGA APSTRAKATA

Balkan Art Forum

UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF ARTS IN NIŠ
SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
BRANCH OF SASA IN NIŠ

THE SIXTH NATIONAL SCIENTIFIC FORUM
WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION
Balkan Art Forum 2018

Niš, 5–6th October 2018

ART AND CULTURE TODAY:
EDUCATION FOR ART AND CHALLENGES OF MODERNITY

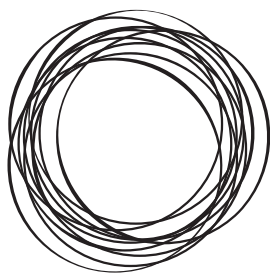
BOOK OF ABSTRACTS

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

Održavanje naučnog skupa BALKAN ART FORUM 2018: UMETNOST I KULTURA DANAS – OBRAZOVANJE
ZA UMETNOST I IZAZOVI SAVREMENOSTI podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja
Republike Srbije rešenjem broj 451-03-469/2018-14

UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU
SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI
OGRANAK SANU U NIŠU

Balkan
Art
Forum

BARTF 2018

Niš, 5–6. oktobar 2018.

VI nacionalni naučni skup sa međunarodnim učešćem

**UMETNOST I KULTURA DANAS:
OBRAZOVANJE ZA UMETNOST I IZAZOVI SAVREMENOSTI**

Niš, 2018.

PROGRAMSKI ODBOR / PROGRAM'S COMMITTEE

- **Dr Danijela Stojanović**, vanredni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija, predsednik;
- **Dr Aleksandr Viktorovič Šunkov**, rektor i docent Kemerovskog instituta kulture, Rusija;
- **Akademik Ninoslav D. Stojadinović**, predsednik Ogranka SANU u Nišu;
- **Dr Dragan Žunić**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Suzana Kostić**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Zoran Arsović**, vanredni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska;
- **Dr Sanda Dodik**, redovni profesor Akademije umjetnosti Univerziteta u Banjoj Luci, Republika Srpska;
- **Dr Dimitrije Bužarovski**, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta Sv. Ćirilo i Metodije u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Trena Jordanoska**, vanredni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta Sv. Ćirilo i Metodije u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Nebojša Vilić**, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta Sv. Ćirilo i Metodije u Skoplju, Republika Makedonija;
- **Dr Ana Hofman**, viši naučni saradnik, Naučno-istraživački centar Slovenačke akademije nauka i umetnosti u Ljubljani, Republika Slovenija;
- **Dr Plamen Anatoliev Legkostup**, redovni profesor Pedagoškog fakulteta univerziteta *Sv. Sv. Ćirilo i Metodije* u Velikom Trnovu, Republika Bugarska;
- **Mr Smiljana Vlajić**, direktor Zavoda za kulturu Vojvodine i vanredni profesor Akademije umetnosti Univerziteta u Novom Sadu, Republika Srbija;
- **Dr Divna Vuksanović**, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, Republika Srbija;
- **Dr Nataša Nagorni Petrov**, vanredni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Danijela Zdravić Mihailović**, vanredni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija;
- **Dr Srđan Marković**, redovni profesor Fakulteta umetnosti Univerziteta u Nišu, Republika Srbija.

SADRŽAJ / CONTENTS

UVODNA SAOPŠTENJA / INTRODUCTORY STATEMENTS

- Nora De Kempeneer
**OPPORTUNITIES FOR A CULTURAL CENTER
IN A CHANGING CITY.....14**
- Nora De Kempeneer
**MOGUĆNOSTI ZA KULTURNI CENTAR
U GRADU PROMENA**
- Др Ивана Н. Медић
**ДОКТОРСКЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ
У МАНЧЕСТЕРУ: ИСКУСТВА ИЗ ПРАКСЕ И ПОРЕЂЕЊЕ СА
ДОКТОРСКИМ АКАДЕМСКИМ СТУДИЈАМА У СРБИЈИ.....16**
- PhD Ivana N. Medić
**DOCTORAL STUDIES AT THE UNIVERSITY OF MANCHESTER:
PRACTICAL EXPERIENCES AND A COMPARISON TO
DOCTORAL STUDIES IN SERBIA**
- Мс Борис В. Буњац
МОЋ ГОВОРА МУЗИКЕ.....18
- MA Boris V. Bunjac
THE POWER OF THE SPEECH OF MUSIC
- Mr Katarina Đorđević
МУЗИЧКИ ТЕРМИНИ У ВИЗУЕЛНИМ УМЕТНОСТИМА.....20
- MA Katerina Djordjević
MUSICAL TERMS IN VISUAL ARTS

**OBRAZOVANJE ZA UMETNOST I IZAZOVI
SAVREMENOSTI / EDUCATION FOR ART AND CHALLENGES
OF CONTEMPORARY**

- Mr Miloš Zatkalik
TERMINUS – TERMINAL – TERMINOLOGIJA.....24
- MA Miloš Zatkalik
TERMINUS – TERMINAL – TERMINOLOGY
- Dr Nada O'Brien
DUBINSKA MUZIČKA PEDAGOGIJA.....26
- PhD Nada O'Brien
DEPTH MUSIC PEDAGOGY
- Ms Aleksandra Đorđević
Dr Miroljub Radojković
**MEDIJI KAO ČINILAC PROFESIONALNOG OBRAZOVANJA I
VASPITANJA MUZIČARA.....28**
- MA Aleksandra Djordjević
PhD Miroljub Radojković
**MEDIA AS A FACTOR IN THE PROFESSIONAL EDUCATION
AND UPBRINGING OF MUSICIANS**
- Др Александра Паладин
**УЛОГА МУЗИЧКОГ ПРОГРАМА РАДИО БЕОГРАДА У
КОНТЕКСТУ ОБРАЗОВАЊА ЗА УМЕТНОСТ.....30**
- PhD Aleksandra Paladin
**THE ROLE OF RADIO BELGRADE'S MUSIC PROGRAM IN
THE CONTEXT OF THE ART EDUCATION**
- Mr Ana Perunović Ražnatović
**ZNAČAJ I ULOGA PREDMETA MUZIČKA KULTURA
U SAVREMENOM OBRAZOVANJU ODRASLIH.....32**
- MA Ana Perunović Ražnatović
**THE IMPORTANCE AND THE ROLE OF SUBJECT MUSIC
CULTURE IN MODERN EDUCATION OF ADULTS**

Ана Јованчевић

Др Небојша Милићевић

Др Данијела Здравих Михаиловић

**ПРЕФЕРЕНЦИЈЕ МУЗИЧКИХ ЖАНРОВА КОД МУЗИЧАРА
И НЕМУЗИЧАРА.....34**

Ana Jovančević

PhD Nebojša Milićević

PhD Danijela Zdravić Mihailović

**MUSICAL GENRE PREFERENCES WITH MUSICIANS
AND NONMUSICIANS**

Dr Danijela Stojanović

Dr Nataša Nagorni Petrov

**MODIFIKACIJA KURIKULUMA METODIKE NASTAVE
TEORIJSKIH PREDMETA – IZAZOV I/ILI POTREBA.....36**

PhD Danijela Stojanović

PhD Nataša Nagorni Petrov

**CURRICULUM MODIFICATION OF THE METHODOLOGY
OF TEACHING THEORETICAL COURSES – CHALLENGE
AND/OR NEED**

Dr Milan Milojković

Dr Nemanja Sovtić

Dr Dijana Metlić

**KULTUROLOŠKI IDENTITETI UMETNIČKE PRODUKCIJE
AKADEMIJE UMETNOSTI NOVI SAD.....38**

PhD Milan Milojković

PhD Nemanja Sovtić

PhD Dijana Metlić

**CULTURAL IDENTITIES OF ARTISTIC PRODUCTION
OF THE ACADEMY OF ARTS NOVI SAD**

- Др Данијела Илић
**ПРЕРАСТАЊЕ ТРОДЕЛНЕ ФОРМЕ У СОНАТНУ НА
 ПРИМЕРУ СКЕРЦА ИЗ СОНАТА ЗА КЛАВИР
 И СИМФОНИЈА ФРАНЦА ШУБЕРТА.....40**
- PhD Danijela Ilić
**TRANSFORMATION OF A TRIFORM INTO A SONATA:
 CASE STUDY OF THE PIANO SONATA
 AND SIMPHONY BY FRANZ SCHUBERT**
- Др Саша Божићаревић
**ТРИ ЖЕНСКА ЗБОРА И КЛАВИР ПЕТРА КОЊОВИЋА
 КАО ИНТЕРТЕКСТУАЛНА (ЦИТАТНА) ПАРАДИГМА
 КОМПОЗИЦИОНИХ ПРОЦЕДУРА У РУКОВЕТИМА
 ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ ХХ ВЕКА.....42**
- PhD Saša Božidarević
**THREE FEMALE GATHERINGS AND THE PIANO BY PETAR
 KONJOVIĆ AS INTERTEXTUAL (CITATION) PARADIGM
 OF COMPOSITION PROCEDURES IN HANDFULS IN THE
 SECOND HALF OF THE XX CENTURY**
- Мс Дина Војводић
**КРИТИЧАРСКИ ОДНОС ПЕТРА БИНГУЛАЦА
 ПРЕМА СТВАРАЛАШТВУ ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ.....44**
- MA Dina Vojvodić
**THE CRITICAL RELATIONSHIP OF PETAR BINGULAC
 TOWARDS THE CREATIVITY OF JOSIP SLAVENSKI**
- Ms Ivana Milošević
**ЕМОЦИОНАЛНЕ СЕНЗАЦИЈЕ У ОДНОСУ НА ПОЈЕДИНАЧНЕ
 АКОРДЕ СА ГЛЕДИШТА КОГНИТИВНЕ
 МУЗИКОЛОГИЈЕ.....46**
- MA Ivana Milošević
**EMOTIONAL SENSATIONS IN RESPECT TO INDIVIDUAL
 CHORDS FROM THE ASPECT OF COGNITIVE
 MUSICOLOGY**

Др Весна Ивков
**ОДЛИКЕ АМАТЕРИЗМА И ПРОФЕСИОНАЛИЗМА У
ХАРМОНИКАШКОЈ/АКОРДЕОНИСТИЧКОЈ ПРАКСИ.....48**

PhD PhD Vesna Ivkov
**CHARACTERISTIC OF AMATEURISM AND
PROFESSIONALISM IN THE ACCORIONISTS PRACTICE**

М.Сс. Марко Јанковић
Др Дејан Ђирић
**АНАЛИЗА ХАРМОНИЈСКЕ (АЛИКВОТНЕ) СТРУКТУРЕ
ЗВУКА ИНСТРУМЕНАТА СИМФОНИЈСКОГ ОРКЕСТРА
И ЊЕН УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ АПСОЛУТНЕ
ВИСИНЕ ТОНА.....50**

М.Сс. Marko Janković
PhD Dejan Ćirić
**ANALYSIS OF HARMONIC (ALIQUOT) STRUCTURE
OF SOUND OF SYMPHONY ORCHESTRA INSTRUMENTS
AND ITS IMPACT ON FORMING THE PICH**

Мс Милица Јовановић
BODY PERCUSSION У НАСТАВИ СОЛФЕЂА.....52
МА Milica Jovanović
BODY PERCUSSION IN SOLFEGGIO TEACHING

Мс Неда Димитријевић
Спец. Александар Вуловић
**УЛОГА РИТМИЧКОГ ТАБУЛАТОРА/ГРАФИКОНА У
НАСТАВИ СОЛФЕЂА У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ
ШКОЛИ.....54**
МА Neda Dimitrijević
Spec. Aleksandar Vulović
**THE ROLE OF THE RHYTHMIC TABULATOR / GRAPH IN
TEACHING OF SOLFEGGIO IN ELEMENTARY MUSIC
SCHOOL**

- Др Јелена Петровић
 Мс Александра Ђорђевић
ОСНОВНА ШКОЛА И ОБРАЗОВАЊЕ ЗА УМЕТНОСТ.....56
 PhD Jelena Petrović
 MA Aleksandra Djordjević
ELEMENTARY SCHOOL AND ART EDUCATION
- Др Миа Арсенијевић
**САВРЕМЕНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРАКСЕ У ПРОГРАМУ И
 УЏБЕНИЦИМА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ.....58**
 PhD Mia Arsenijević
**CONTEMPORARY ARTISTIC PRACTICES IN THE
 CURRICULUM AND TEXTBOOKS OF ART**
- Моника Новаковић
**ЗВУЦИ СУРОВОСТИ: МУЗИКА ТЕАТРА СУРОВОСТИ
 АНТОНЕНА АРТОА.....60**
 Monika Novaković
**SOUNDS OF CRUELTY: MUSIC OF ANTONIN'S ARTAUD
 THEATRE OF CRUELTY**
- PhD Natalia Afeyan
**HOLISTIC APPROACH IN VOCAL PEDAGOGY:
 WHY, WHEN, HOW?.....62**
 Dr Natalija Afejan
**HOLISTIČKI PRISTUP U VOKALNOJ PEDAGOGIJI:
 ZAŠTO, KADA, KAKO?**
- Мс Марија Кнежевић
 Др Вера Обрадовић-Љубинковић
ПОКРЕТ ИЗ ГЛАСА – ГЛАС ИЗ ПОКРЕТА.....64
 MA Marija Knežević
 PhD Vera Obradović-Ljubinković
A MOTION FROM VOICE – VOICE FROM A MOTION

Veselka Nikolova

**INVESTIGATION OF IMAGES OF SUGGESTION
IN ART IN XX CENTURY.....66**

Веселка Николова

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБРАЗИТЕ НА ВНУШЕНИЕ
В ИЗКУСТВОТО ПРЕЗ XX ВЕК**

Др Милена Шушулова-Павлова

МУЗИКА И БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ В БЪЛГАРИ.....68

PhD Milena Shushulova-Pavlova

MUSIC AND CHARITY IN BULGARIA

Мс Милош Маринковић

**ОД АУТОНОМИЈЕ УМЕТНОСТИ ДО ЕМАНЦИПАЦИЈЕ
НАЦИОНАЛНИХ ИДЕНТИТЕТА: ЕСТЕТИЧКЕ ИЛИ
ПОЛИТИЧКЕ ИДЕЈЕ БРАНКА ЛАЗАРЕВИЋА
У ЧАСОПИСУ XX ВЕК?.....70**

MA Miloš Marinković

**FROM THE AUTONOMY OF ART TO THE EMANCIPATION
OF THE NATIONAL IDENTITIES: AESTHETIC OR
POLITICAL IDEAS OF BRANKO LAZAREVIĆ
IN THE 20th CENTURY JOURNAL?**

Мр Марко Миленковић

**УМЕТНИЧКА СТИЛИЗАЦИЈА ВЕЛИКЕ ЧОЧЕЧКЕ ИГРЕ У
СВЕТЛУ ОБРАДЕ ПЕСАМА ОЈ ДЕВОЈКО МАЛА
И ЕВА КАУРКИЊА У МУЗИЧКОЈ ДРАМИ КОШТАНА
ПЕТРА КОЊОВИЋА.....72**

MA Marko Milenković

**THE ARTISTIC STYLIZATION OF THE GREAT DANCE OF
ČOČEK IN THE INTERPRETATION OF THE MELODIES
OJ DEVOJKO MALA AND EVA KAURKINJA IN MUSICAL
DRAMA KOŠTANA BY PETAR KONJOVIĆ**

UVODNA SAOPŠTENJA
INTRODUCTORY STATEMENTS

OPPORTUNITIES FOR A CULTURAL CENTER IN A CHANGING CITY

Brussels is a city that has to live with many challenges. It has been for a long time a city with two cultures, now it has become a city with hundreds of different cultures. This brought many challenges in the most different ways: politics, cultural life, education... The city has to answer also big problems as immigration and growing poverty.

Brussels was a city with an important cultural and art life through centuries. But not everyone participated in this. Now, in the changing city, cultural centers have to take responsibility. They cannot stay aside of what's happening. They have an important role to play. They have to think about how to change their politics to become open spaces for all those different people and about how to find answers to the new challenges.

Key words: *different cultures, changing cities, challenges and opportunities, new politics, education for art.*

MOGUĆNOSTI ZA KULTURNI CENTAR U GRADU PROMENA

Brisel je grad koji živi sa mnogim izazovima. Dugo je bio grad dveju kultura, a sada je postao grad sa stotinu različitih kultura. To je donelo mnogobrojne izazove najrazličitijih vrsta u: politici, kulturnom životu, obrazovanju... Grad mora da dà odgovore i u vezi sa značajnim problemima kao što su imigracija i siromaštvo koje je u porastu.

Brisel je vekovima važio za grad sa značajnim kulturnim i umetničkim životom. Međutim, nisu svi imali podjednakog udela u tome. Sada, u gradu koji se menja, kulturni centri bi morali da preuzmu odgovornost. Ne mogu više da ostaju po strani onoga što se dešava. Trebalo bi da odigraju važnu ulogu. Potrebno je da razmišljaju o tome kako da promene svoju politiku kako bi postali otvoreno mesto za sve one različite ljude i o tome kako da pronađu odgovore na nove izazove.

Ključne reči: *različite kulture, menjanje gradova, izazovi i mogućnosti, nova politika, obrazovanje za umetnost.*

УДК 378.046.4:78 (410.1 Манчестер) (497.11)

ДОКТОРСКЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У МАНЧЕСТЕРУ: ИСКУСТВА ИЗ ПРАКСЕ И ПОРЕЂЕЊЕ СА ДОКТОРСКИМ АКАДЕМСКИМ СТУДИЈАМА У СРБИЈИ¹

Овим пленарним излагањем желим да укажем на специфичности концепције докторских академских студија музикологије (али и других области науке о музици) на Универзитету у Манчестеру (Уједињено Краљевство), посебно у поређењу са концепцијом докторских академских студија на универзитетима у Србији. Најпре ћу се осврнути на генерално устројство основних и постдипломских студија музике у Уједињеном Краљевству и на очекивани ниво знања и вештина потребан за упис докторских академских студија. Затим ћу изложити структуру докторских студија музикологије, почев од првог корака (одабир теме и ментора) до завршног (одбрана дисертације). Нагласићу елементе британског високошколског система, који се у значајној мери разликују од српског (посебно након спроведене Болоњске реформе), и посветити посебну пажњу оним сегментима програма докторских академских студија у Уједињеном Краљевству за које сматрам да представљају примере добре праксе и да би њихово имплементирање допринело подизању укупног квалитета постдипломских студија у Србији.

Кључне речи: *Докторске академске студије (ДАС), Универзитет у Манчестеру, високошколско образовање у Уједињеном Краљевству, поређење, ДАС у Србији.*

---

¹ Овај рад је резултат пројекта *Идентитети српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, промене, изазови* (бр. 177004) финансираног од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

DOCTORAL STUDIES AT THE UNIVERSITY OF MANCHESTER: PRACTICAL EXPERIENCES AND A COMPARISON TO DOCTORAL STUDIES IN SERBIA²

With this plenary presentation I would like to point out the specificity of the concept of doctoral studies in musicology (but also in other areas of music science) at the University of Manchester (United Kingdom), especially in comparison with the concept of doctoral academic studies at universities in Serbia. First, I will look at the general structure of undergraduate and postgraduate studies of music in the United Kingdom and the expected level of knowledge and skills needed for enrollment of doctoral studies. Then I will present the structure of doctoral studies in musicology, starting from the first step (choosing the theme and the supervisor) to the final (defense of the dissertation, a.k.a. viva). I will highlight the elements of the British higher education system that are significantly different from the Serbian system (especially after the Bologna reform) and pay special attention to those segments of doctoral programs in the United Kingdom that I consider to be examples of good practice. I will discuss how their implementation could contribute to raising the overall quality of postgraduate studies in Serbia.

Key words: *Doctoral Academic Studies (DAS), The University of Manchester, Higher Education in the United Kingdom, comparison, DAS in Serbia*

---

² This paper is a result of the project *Identities of Serbian Music within Local and Global Frameworks: Traditions, Changes, Challenges* (No. 177004) financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

МОЋ ГОВОРА МУЗИКЕ

Музика је специфичан говор, универзалнији језик него што нас томе кроз опште образовање уче. Кроз ово предавање демистификоваћемо укупни доживљај музике, како код оних којима је то животни позив тако и код оних којима је то „пратећи” садржај. Помоћу тумачења основних средстава од којих музика настаје, мелодија, хармонија, ритам и динамика, показаћемо њихову повезаност са свакодневним животом. Циљ је да смањимо разлике у разумевању музике које слушаоци и извођачи имају, као и да са музичарима – професионалцима покушамо да дођемо до нових идеја у приступу извођаштву. Започећемо изношењем неких, већ кроз историју изречених, погледа на музику и отворићемо питање настанка музичког дела од стране композитора, његовог покушаја да на папиру остави јасна упутства за извођење као и посао извођача коме предстоји читање и тумачење. Другачијим погледом на говор музике отворићемо пут за једноставнији, опуштенији приступ музици и остварити бољи контакт на релацији композитор – извођач – слушалац.

Кључне речи: *тумачење партитуре, мелодија, хармонија, ритам, динамика.*

THE POWER OF THE SPEECH OF MUSIC

Music is a specific speech, a more universal language than learning through general education. Through this lecture, the overall experience of music will be demystified, both for those who consider it a life call and for those who find it an “accompanying” content. By interpreting the basic means from which music arises, melody, harmony, rhythm and dynamics, it will be pointed out their connection with everyday life. The goal is to reduce the difference in the understanding music by both the listeners and performers, and to try to come up with new ideas in the approach to performance together with musicians - professionals. It will be started with the presentation of some views of the music already expressed through the history, opening up the question of the composer's creation of a musical piece, his attempt to leave clear instructions for performing on the score paper, as well as the performers dealing with reading and interpreting. With a different view of the speech of music, the way for a simpler, more relaxed access to music will be opened and thus achieving a better contact in a composer – performer – listener relationship.

Key words: *interpretation of the score, melody, harmony, rhythm, dynamics.*

МУЗИЧКИ ТЕРМИНИ У ВИЗУЕЛНИМ УМЕТНОСТИМА

Теорија о визуелним уметностима, успостављена кроз едукативне принципе Баухауса, заснована је на аналогији и различитости визуелних уметности, музике и науке. Ликовни елементи су есенцијално апстрактни у односу на пикторално искуство које ће се њима изградити. Слика предмета је стварност по себи, а не стварни предмет. Да ли је могуће терминолошки дефинисати тај процес? Како пронаћи адекватне појмове за анализу уметничког дела, без обзира ком периоду и стилу припада? Пренос идеја у визуелним уметностима (од уметника ка посматрачу) и перцепција уметничког дела, заснивају се на физиолошким и физичким процесима, а извесно ограничење ликовних елемената условљено је немогућношћу њиховог синхроног доживљаја, за разлику од музичке уметности, у којој је истовременост свих градивних елемената могућа у полифонијама. Трансфером музичких појмова – хармонија, ритам, динамика, скале у домен теорије визуелних уметности и аналогијом њиховог значења, успостављен је вокабулар који може да објасни структуру уметничког дела, било да припада пољу фигурације или непредметном, апстрактном исказу.

Кључне речи: *музички термини, теорија форме, аналогија уметничких појмова, апстракција, савремена уметност.*

MUSICAL TERMS IN VISUAL ARTS

The theory of visual arts, established through the educational principles of Bauhaus, is based on the analogy and diversity of visual arts, music and science. The visual elements are essentially abstract in relation to the pictorial experience to be built upon. A picture of an object is a reality by itself, not a real object. Is it possible to define the process terminologically? How to find adequate concepts for the analysis of the artwork, no matter what period and style it belongs to? The transfer of ideas in visual arts (from the artist to the observer) and the perception of the work of art are based on physiological and physical processes, and a certain limitation of visual elements is conditioned by the impossibility of their synchronous experience, unlike music art, in which the simultaneity of all material elements is possible in polyphonies. By means of transferring musical notions – harmony, rhythm, dynamics, scale in the domain of visual art theory and by analogy of their meaning, a vocabulary has been established that can explain the structure of the artwork, whether it belongs to the field of figuration or to an intangible, abstract expression.

Key words: *musical terms, theory of form, analogy of artistic concepts, abstraction, contemporary art.*

**OBRAZOVANJE ZA UMETNOST I IZAZOVI
SAVREMENOSTI
EDUCATION FOR ART AND CHALLENGES OF
CONTEMPORARY**

TERMINUS – TERMINAL – TERMINOLOGIJA

Termin je alat i medijum za konstrukciju znanja. Precizno definisana terminologija – shvatili je kao koherentan sistem ili tek kao spisak reči – uslov je bilo kakve naučne komunikacije i pedagoškog procesa. U ovom radu ukazaću na neke tipove terminoloških problema s kojima se srećemo u muzičko-teorijskom radu i pedagogiji muzičke teorije. Kako je engleski jezik dominantan u naučnom svetu, pažnju ću posvetiti pitanjima engleske terminologije, takozvanim „lažnim prijateljima”: rečima koje u engleskom i srpskom zvuče slično, slično se pišu, ali im se značenje razlikuje. Lažni prijatelji postoje i unutar jednog jezika (enharmonija u antičkoj grčkoj teoriji i funkcionalnoj tonalnoj harmoniji).

Osvrnuću se i na zavisnost muzičke terminologije od (vanmuzičkih) metafora, što za posledicu ima nepotpuno razumevanje fenomena, lažne analogije i slično.

Sve ovo se može dovesti u vezu s klišeom o neizrecivosti muzike. Delimično objašnjenje možemo tražiti u pretpostavci da muzika ima svoje (psihološko) poreklo u arhaičnim mentalnim strukturama koje su nesvesne i *preverbalne*.

Najzad, problematičnim možemo shvatiti i sam termin „termin”, jer on ukazuje na granicu, konačnost, što može naneti štetu fleksibilnosti i inovaciji.

Ključne reči: *muzička teorija, pedagogija, terminologija, lažni prijatelji, primarni procesi.*

TERMINUS – TERMINAL – TERMINOLOGY

The term is a tool and medium for the construction of knowledge. Precisely defined terminology – whether understood as a coherent system or a mere list of words – is a *sine qua non* of any scholarly communication, and pedagogy. In the present paper, I will point out certain types of terminological problems we encounter in music theoretical work and particularly pedagogy. English being the dominant language of scholarship, I will devote attention to the issues of English terminology, “false friends”: words that in English and Serbian sound similar, have similar spelling, but differ in meaning.

False friends exist even within a single language (i.e. “enharmony” in Ancient Greek theory and common practice tonality).

I will also consider the dependency of musical terminology on (extramusical) metaphors, which may result in misunderstanding, vague concept, false analogies and so on.

All this can be related to the cliché about the ineffability of music. Partial explanation can be sought in the assumption that the (psychological) roots of music lies in the archaic mental structures that are unconscious and *preverbal*.

Finally, the very term “term” proves to be problematic, as it suggests terminality, finality, which can potentially exclude innovation and flexibility.

Key words: *music theory, pedagogy, terminology, false friends, primary processes.*

DUBINSKA MUZIČKA PEDAGOGIJA

Naučno je utvrđeno da muzika ima izrazit uticaj na ljudski razvoj i to od prenatalnog perioda. Savremena saznanja iz razvojne psihologije, psihoanalize i analitičke psihologije informišu o prirodi i značaju muzike kao jednom od najznačajnijih razvojnih faktora. Ta saznanja obavezuju stručnjake koji se bave muzičkom pedagogijom da promisle o naučnom okviru ove discipline i razviju novi stepen odgovornosti ne samo interno, već i kod svih relevantnih učesnika obrazovnog procesa. Redefinisanje muzičke pedagogije ima uticaj na sam obrazovni proces, i otvara pitanje obrazovnih paradigmi u širem smislu. Primer MOSAIC programa Evropske unije otvara kapiju za nova razmišljanja o muzičkoj pedagogiji kao obrazovanju za umetnost, razvoju relevantnog obrazovanja, ali i samih umetničkih institucija, škole i lokalne zajednice, kao i šire publike. Ova višedimenzijalna pespektiva baca novo svetlo na razumevanje muzike i ulogu muzičkih pedagoga koje poprima antropološki karakter.

Ključne reči: *muzika, nesvesno, Jung, pedagogija, razvoj.*

DEPTH MUSIC PEDAGOGY

Scientific research informs about the extraordinary impact of music on human development starting from the neo-natal period. Findings of developmental psychology (especially infant observation), psychoanalysis and analytical psychology cast special light on the very nature and significance of music. These scientific facts oblige music experts to rethink the very framework of music pedagogy as a scientific discipline and develop a higher degree of responsibility, not only internally, but amongst all relevant stakeholders of the education process. Redefining music pedagogy affects the overall education process and raises a question of the educational paradigms. The illustrative example of the MOSAIC programme of European Union invites new ways of thinking about music pedagogy as education for art. It emphasises the concept of relevant learning, as well as the development of music and art institutions, schools and local community, and music and art audiences in general. This multidimensional perspective sheds new light on the understanding of music and the new role of music pedagogues, which gradually gains an anthropological resonance.

Key words: *music, unconscious, Jung, pedagogy, development.*

Ms Aleksandra S. Đorđević

e-mail: alexys_cello@yahoo.com

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, Beograd, Republika Srbija

Dr Miroljub J. Radojković

e-mail: miroljub.radojkovic@fpn.bg.ac.rs

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, Beograd, Republika Srbija

UDK (371.3+78):004.4

MEDIJI KAO ČINILAC PROFESIONALNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA MUZIČARA

Na svim nivoima profesionalnog muzičkog obrazovanja oseća se potreba za inovacijama nastavnih metoda. Tehnološke promene u kreiranju i distribuciji medijskog sadržaja stvaraju nove mogućnosti primene digitalnih medija u obrazovanju i vaspitanju profesionalnih muzičara. Digitalni alati, metronomi i štimeri, audiovizuelni sadržaji, orkestarska ili klavirska pratnja-matrica za uvežbavanje instrumentalnih solo deonica, škole za učenje tehnike sviranja muzičkih instrumenata, programi za komponovanje i aranžiranje, dostupni su svakom internet korisniku. Lajvstrim, koji je u XXI veku postao sastavni deo opšte kulture, omogućava nam da pratimo događaje na muzičkim scenama širom sveta u realnom vremenu. Različite aplikacije i sadržaji dostupni na internetu olakšavaju proces učenja i imaju sve značajniju ulogu u profesionalnom muzičkom obrazovanju, ali efekti njihove primene u ovoj oblasti još uvek nisu dovoljno teorijski i empirijski obrađivana tema. U ovom kontekstu, autori kritički razmatraju navedene elemente sa stanovišta medijskih istraživanja i sumiraju njihove pozitivne i/ili negativne efekte kao dopune profesionalnom muzičkom obrazovanju i vaspitanju.

Ključne reči: *Profesionalno muzičko obrazovanje, digitalni mediji, internet alati za muzičko obrazovanje, efekti upotrebe novih medija.*

MA Aleksandra S. Djordjević

e-mail: alexys_cello@yahoo.com

University of Belgrade, Faculty of Political Science, Belgrade, Republic of Serbia

PhD Miroljub J. Radojković

e-mail: miroljub.radojkovic@fpn.bg.ac.rs

University of Belgrade, Faculty of Political Science, Belgrade, Republic of Serbia

MEDIA AS A FACTOR IN THE PROFESSIONAL EDUCATION AND UPBRINGING OF MUSICIANS

At every level of professional music education, the need for innovation of teaching methods is felt. Technological changes in the creation and distribution of media content create new opportunities for the use of digital media in the education and upbringing of professional musicians. Digital tools such as online metronomes and tuners, audiovisual content available on internet, orchestral or piano accompaniment for training instrumental solos, schools for learning how to play musical instruments, composing and arranging programs are just some of the tools available to every Internet user. Live stream, that has become an integral part of the general culture in the 21st century, allows to us to watch events from world scenes in real-time. Different applications and content available on the Internet facilitate the learning process and have increasingly important roles in professional music education, but the effects of their application in this field is still not enough theoretically and empirically addressed topics. In this context, the authors critically consider the above elements from the point of view of media research and summarize their positive and/or negative effects in addition to professional music education and upbringing.

Key words: *Professional music education, digital media, internet tools for music education, effects of using new media.*

УДК (37.036:78)+621.396.7 (497.11 Радио Београд)

УЛОГА МУЗИЧКОГ ПРОГРАМА РАДИО БЕОГРАДА У КОНТЕКСТУ ОБРАЗОВАЊА ЗА УМЕТНОСТ

У савременој цивилизацији битан утицај на човека имају масовни медији, који преносом информација обликују различите потребе и културне навике аудиторијума. По принципу функционисања делују на човека споља и зато их дефинишемо као спољне факторе који имају и значајну одговорност у домену едукације. У том контексту медији посебну улогу имају и у области образовања у домену различитих области, па и културе и уметности. Поменуто је интересантно сагледати кроз деловање јавног сервиса – Радио-телевизије Србије, односно Радио Београда, као његовог аудитивног сегмента. Радио, као и остали медији, на слушаоца утичу кроз процесе комуникације и трансмисије, које је француски медиолог Режи Дебре (Regis Debrau) дефинисао као значајне факторе у перцепцији садржаја медија, који своју функционалну улогу имају и у домену образовања за уметност, конкретно – за музику.

Кључне речи: *медији, Радио Београд, комуникација, трансмисија, музика.*

THE ROLE OF RADIO BELGRADE'S MUSIC PROGRAM IN THE CONTEXT OF THE ART EDUCATION

In contemporary civilisation, mass media have an important influence on the human being who through the transmission of information shape the different needs and cultural habits of the auditorium. According to the principle of functioning, they act externally and therefore we define them as external factors, which also have a significant responsibility in the domain of education. In this context, the media play a special role in education in the domain of different fields, including culture and art. It's interesting to look through the functioning of the public service - Radio Television of Serbia, or Radio Belgrade, as its auditory segment. Radio, as well as other media, is influenced by listener through communication and transmission processes, which French mediator, Régis Debray, defined as important factors in the perception of the content of the media which have their functional role in education of art, specifically music.

Key words: *mass media, Radio Belgrade, communication, transmission, music.*

ZNAČAJ I ULOGA PREDMETA MUZIČKA KULTURA U SAVREMENOM OBRAZOVANJU ODRASLIH

U cilju osavremenjivanja sistema obrazovanja za odrasle u Crnoj Gori, Centar za stručno obrazovanje je 2016. godine objavio Andragoški priručnik za nastavnike „Elementarno funkcionalno opismenjavanje odraslih” u okviru Erasmus+ projekta Evropske unije i Međunarodnog projekta EPALE. Uslijedilo je kreiranje reformisanog Nastavnog plana i predmetnih programa osnovne škole za odrasle. Značajan iskorak napravljen je kad je umjetnost u pitanju, jer za razliku od Nastavnog plana iz 2010. godine kad je predmet Muzička kultura bio zastupljen samo u VIII i IX razredu, reformom je planirano izučavanje ove oblasti od IV do IX razreda. Početkom 2018. godine formirana je radna grupa za izradu Andragoških priručnika za nastavnike za sve predmete predviđene tim Nastavnim planom.

U ovom radu će biti izložene nedoumice i rezultati do kojih je autorka došla radeći na Andragoškom priručniku za Muzičku kulturu koji će, zajedno sa ostalim priručnicima, biti predstavljen na Regionalnoj konferenciji projekta EPALE, planiranoj za oktobar 2018. godine.

Ključne riječi: *obrazovanje odraslih, muzičko obrazovanje, predmet Muzička kultura, Priručnik za nastavnike.*

THE IMPORTANCE AND THE ROLE OF SUBJECT MUSIC CULTURE IN MODERN EDUCATION OF ADULTS

In order to modernize the adult education system in Montenegro, the Center for Professional Education published an Andragogy textbook for teachers “Elementary functional adult literacy” in 2016 within the Erasmus+ Project of the European Union and the International Project EPALE. It was followed by working on the reformed curriculum and subject programs of the Elementary school for adults. A significant breakthrough was made about art subjects, because unlike the Curriculum from 2010, when the subject Music Culture was planned only in 8th and 9th grade, the reform includes the study of music art from the 4th to the 9th grade. At the beginning of 2018, a working group was formed for the preparation of the Andragogy Teacher’s Textbook for all subjects which are in the curriculum.

This paper will present the author’s dilemmas and results that have appeared while working on the Andragogy Handbook for Music Culture which, along with other handbooks, will be presented at the Regional EPALE Project Conference, scheduled for October 2018.

Key words: *adult education, music education, the subject Music Culture, teacher’s textbook.*

УДК [78.03 : (78.07 + 78.073)] : 159.932

ПРЕФЕРЕНЦИЈЕ МУЗИЧКИХ ЖАНРОВА КОД МУЗИЧАРА И НЕМУЗИЧАРА¹

Циљ овог истраживања је био да се провери постојање потенцијалне разлике у погледу преференције музичких жанрова између музичара и немузичара. Музичке преференције су операционализоване кратким тестом за мерење музичких преференција (STOMP – R: Rentfrow & Gosling, 2003) који мери преференцију четири типа музике: рефлексивна и комплексна, интензивна и бунтовна, оптимистична и конвенционална и енергична и ритмична. Узорак је чинило 209 студената универзитета у Нишу (М=75; Ж=134), од тога је било 112 немузичара и 97 музичара. Резултати Т теста су показали да постоје разлике између музичара и немузичара у погледу преференција појединих типова музике. Статистички значајне разлике су нађене за рефлексивну и комплексну музику ($p=.000$), као и у погледу преференције оптимистичне и конвенционалне музике ($p=.001$). Све статистички значајне разлике су у корист музичара. Ови резултати показују да музичари у већој мери преферирају рефлексивну и комплексну, као и оптимистичну и конвенционалну музику, док разлике не постоје у погледу преференција преостала два типа музике.

Кључне речи: *музичари, немузичари, музички типови, преференције музике.*

---

¹ Rad je nastao u okviru projekta Ogranka SANU u Nišu, *Muzičko nasleđe jugoistočne Srbije, savremeno stvaralaštvo i obrazovanje ukusa* (0-10-17).

Ana Jovančević

e-mail: jutarnjakafa15@gmail.com

University of Niš, Faculty of Philosophy, Republic of Serbia

PhD Nebojša Miličević

e-mail: nebojsa.milicevic@filfak.ni.ac.rs

University of Niš, Faculty of Philosophy, Republic of Serbia

PhD Danijela Zdravić Mihailović

e-mail: dzdravicmihailovic@yahoo.com

University of Niš, Faculty of Arts in Niš, Republic of Serbia

MUSICAL GENRE PREFERENCES WITH MUSICIANS AND NONMUSICIANS²

The aim of this research was to check potential differences in music preferences between musicians and nonmusicians. Music preferences were operationalized by a short test for measuring music preferences (STOMP-R: Rentfrow & Gosling, 2003), of the four types of music: reflexive and complex, intense and rebellious, optimistic and conventional, energetic and rhythmic. The sample consisted of 209 students of university of Niš (M=75; F=134), with 112 nonmusicians and 97 musicians. The results of the T test showed that there are differences between musicians and nonmusicians in preferences of some of the types of music. Statistically significant differences were found for the reflexive and complex music ($p=.000$), as well as for the optimistic and conventional music ($p=.001$). All statistically significant differences were in favor of musicians. These results show that musicians prefer reflexive and complex and optimistic and conventional music, while differences don't exist for the remaining two types of music.

Key words: *musicians, nonmusicians, music types, music preferences.*

---

² The paper was created as part of the project of the SASA Branch in Niš, *Music heritage of South-eastern Serbia, contemporary creativity and taste education (0-10-17)*.

UDK (378.016+371.3)+(371.214.112:78)

MODIFIKACIJA KURIKULUMA METODIKE NASTAVE TEORIJSKIH PREDMETA – IZAZOV I/ILI POTREBA¹

Reforma visokog obrazovanja u Republici Srbiji donela je velike promene, posebno u polju muzičke umetnosti. Postavljeni su novi standardi u obrazovanju i formiranju nastavničkog kadra. Sticanje kompetencija nastavnika muzike diktira i nove studijske programe i kurikulume usko stručnih teorijskih predmeta.

Za kvalifikovanje stručnog nastavnika teorijskih predmeta za rad u srednjoj školi neophodan uslov je sticanje znanja i veština iz predmeta Metodika nastave teorijskih predmeta. Sa ciljem prepoznavanja potrebe obrazovanja nastavnika, ovaj predmet se izučava na master akademskim studijama, čime su studenti, vođeni teorijom, i još više praksom, u prilici da sistematično i planirano pristupe osmišljavanju i realizaciji nastavnih sadržaja iz različitih teorijskih predmeta.

Rad se zasniva na sagledavanju trenutnog, aktuelnog kurikuluma Metodike nastave teorijskih predmeta i potrebu njegove modifikacije, kao posledicu novopostavljenih kriterijuma i standarda za sticanje neophodnih kvalifikacija nastavnika teorijskih predmeta.

Ključne reči: *visoko obrazovanje, nastavnik teorijskih predmeta, metodika nastave, kurikulum.*

---

¹ Rad je nastao u okviru projekta Ogranka SANU u Nišu, *Muzičko nasleđe jugoistočne Srbije, savremeno stvaralaštvo i obrazovanje ukusa* (0-10-17).

CURRICULUM MODIFICATION OF THE METHODOLOGY OF TEACHING THEORETICAL COURSES - CHALLENGE AND/OR NEED²

The reform of higher education in the Republic of Serbia has brought great changes, especially in the field of music. New standards have been set in education and teaching staff formation. The competences acquisition of music teachers dictates new study programs and curricula of narrow professional theoretical courses.

In order to qualify theoretical courses professional teacher for working in high school, the necessary condition is the acquisition of knowledge and skills within the course of Methodology of teaching theoretical courses. In order to recognize the need for teacher education, this course is studied in Master Academic Studies, whereby students, led by theory, and even more by practice, have the opportunity to systematically and planningly approach designing and realization of teaching contents of different theoretical courses.

The paper is based on the examination of the current, actual curriculum of the Methodology of teaching theoretical courses and on the need for its modification, as a result of the newly established criteria and standards for acquiring the necessary qualifications of theoretical courses teachers.

Key words: *higher education, theoretical courses teacher, methodology of teaching, curriculum.*

---

² The paper was created as part of the project of the SASA Branch in Niš, *Music heritage of South-eastern Serbia, contemporary creativity and taste education (0-10-17)*.

Dr Milan Milojković

e-mail: milanmuz@gmail.com

Univerzitet u Novom Sadu, Akademija umetnosti Novi Sad, Republika Srbija

Dr Nemanja Sovtić

e-mail: nemanja.sovtic@gmail.com

Univerzitet u Novom Sadu, Akademija umetnosti Novi Sad, Republika Srbija

Dr Dijana Metlić

e-mail: dijana.metlic@gmail.com

Univerzitet u Novom Sadu, Akademija umetnosti Novi Sad, Republika Srbija

UDK 73.073/76.073 (497.113 AUNS)

KULTUROLOŠKI IDENTITETI UMETNIČKE PRODUKCIJE AKADEMIJE UMETNOSTI NOVI SAD ¹

Umetnička produkcija Akademije umetnosti Novi Sad uvek je bila važan deo kulturne ponude Novog Sada, Vojvodine, Srbije i regiona. Simfonijski orkestar AUNS, Hor AUNS, Akademsko pozorište „Promena”, projekat „Razlike”, festival „Afest” i druge umetničke manifestacije trajno su obeležile muzičku, likovnu i pozorišnu scenu ovih prostora u prethodne više od četiri decenije od osnivanja Akademije umetnosti Novi Sad. Svi pomenuti rezultati, međutim, nisu arhivirani, klasifikovani i analizirani sa aspekta muzikologije, etnomuzikologije, muzičke teorije, teatrologije, istorije filma, sociologije, istorije i teorije umetnosti. Cilj projekta *Kulturološki identiteti umetničke produkcije Akademije umetnosti Novi Sad – arhiviranje i analitičko predstavljanje građe i tradicije* jeste fundamentalno i kontekstualno istraživanje umetničke produkcije najvažnije pokrajinske visokoškolske institucije orijentisane na umetničko stvaralaštvo. U panel diskusiji predstavljamo rezultate dosadašnjeg rada na projektu, ukazujući na neophodnost novih metodoloških pristupa u timačenju raznorodne i bogate građe sakupljene od momenta aktiviranja ovog projekta.

Ključne reči: *Akademija umetnosti Novi Sad, arhiviranje, umetnost, kultura, identitet.*

---

¹ Naučni projekat *Kulturološki identiteti umetničke produkcije Akademije umetnosti Novi Sad – arhiviranje i analitičko predstavljanje građe i tradicije* br.114-451-1671/2016-02 finansira Pokrajinski sekretarijat za nauku i tehnološki razvoj.

PhD Milan Milojković

e-mail: milanmuz@gmail.com

University of Novi Sad, Academy of Arts, Republic of Serbia

PhD Nemanja Soutić

e-mail: nemanja.soutic@gmail.com

University of Novi Sad, Academy of Arts, Republic of Serbia

PhD Dijana Metlić

e-mail: dijana.metlic@gmail.com

University of Novi Sad, Academy of Arts, Republic of Serbia

CULTURAL IDENTITIES OF ARTISTIC PRODUCTION OF THE ACADEMY OF ARTS NOVI SAD²

The artistic production of the Academy of Arts has always been an important part of the Novi Sad, Vojvodina, Serbia and region cultural offering. Symphony Orchestra and Choir of Academy of Arts, Academic Theater „Promena“, project „Razlike“, festival „Afest“ and other artistic manifestations permanently marked musical, visual and theater scene in this region in the past four and the half decades since the founding of Academy of Arts. All the mentioned results, however, have not been archived, classified and analyzed from the aspect of musicology, ethnomusicology, music theory, teatrology, film history, sociology, social history and art theory. The aim of the project *Cultural Identities of Artistic Production of the Academy of Art Novi Sad – Archiving and Analytical Representation of Material and Tradition* is a fundamental and contextual research of the artistic production of the most important provincial institution of higher education oriented towards artistic creativity. In the panel discussion we present the results of the previous work on the project, pointing out the necessity of new methodological approaches in the interpretation of the diverse and rich material collected from the moment of activation of this project.

Key words: *Academy of Arts Novi Sad, archiving, art, culture, identity.*

---

² Scientific project *Cultural Identities of Artistic Production of the Academy of Art Novi Sad – Archiving and Analytical Representation of Material and Tradition* no. 114-451-1671 / 2016-02 is financed by the Provincial Secretariat for Science and Technological Development.

УДК 781.082.2 Франц Шуберт

ПРЕРАСТАЊЕ ТРОДЕЛНЕ ФОРМЕ У СОНАТНУ НА ПРИМЕРУ СКЕРЦА ИЗ СОНАТА ЗА КЛАВИР И СИМФОНИЈА ФРАНЦА ШУБЕРТА

Франц Шуберт прави велики корак ка „усложњавању” троделне форме, тако да се јавља тенденција ка увођењу елемената сонатног принципа, или чак и прерастање ове форме у сонатну. Скерца његових соната за клавир и симфонија код којих се запажају овакве појаве, биће предмет овог истраживања.

Кључне речи: *сонатни принцип, прерастање, троделна форма, сонатна форма, скерцо.*

**TRANSFORMATION OF A TRIFORM INTO A SONATA:
CASE STUDY OF THE PIANO SONATA AND SIMPHONY
BY FRANZ SCHUBERT**

Franz Schubert contributed considerably to creating an elaborate triform with a tendency for introducing the elements of the sonata principle, or even for the transformation of this form into a sonata. This paper analyses the afore mentioned phenomena in the scherzo of his piano sonatas and the symphony.

Key words: *sonata principles, transformation, triform, sonata form, scherzo.*

УДК 781.087.612 Петар Коњовић

**ТРИ ЖЕНСКА ЗБОРА И КЛАВИР ПЕТРА КОЊОВИЋА
КАО ИНТЕРТЕКСТУАЛНА (ЦИТАТНА) ПАРАДИГМА
КОМПОЗИЦИОНИХ ПРОЦЕДУРА У РУКОВЕТИМА
ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ ХХ ВЕКА**

Из мноштва хорских остварења инспирисаних фолклором, насталих у српској (југословенској) музици између два светска рата, по свом инвентивном и креативном односу према народном напеву издваја се антологијско дело: *Три женска збора и клавир* Петра Коњовића. Специфичност ове композиције је у примени различитих композиционих средстава којима се трасирају нови путеви обраде фолклора. На тај начин се прави специфичан отклон од дотадашње праксе, углавном засноване на имитацији Мокрањчевог руковетног модела. Петар Коњовић, варијационим и трансформационим поступцима фолклорног цитата уводи тематски рад, који подразумева специфичне видове контраста и развоја музичког садржаја карактеристичног за класични сонатни облик. Циљ овог рада је да се истакну и дефинишу сви значајнији композициони поступци у обради поетско-музичких материјала фолклорне провенијенције у апострофираном делу композитора Петра Коњовића, те уз помоћ Теорије цитатности Дубравке Ораић Толић, укаже на њихову парадигматску улогу у хорским композицијама фолклорне провенијенције друге половине ХХ века.

Кључне речи: *Руковети и сродне форме, уметничка обрада фолклора, Теорија цитатности, Коњовићев циклус обраде народних песама, музичка анализа.*

**THREE FEMALE GATHERINGS AND THE PLANO BY PETAR
KONJOVIC AS INTERTEXTUAL (CITATION) PARADIGM
OF COMPOSITION PROCEDURES IN HANDFULS
IN THE SECOND HALF OF THE XX CENTURY**

Among the plenty of choral work inspired by folklore, formed in Serbian (Yugoslavian) music between two world wars, by its inventive and creative attitude towards folk songs we can emphasise the anthological work: *Three female gatherings and the piano* by Petar Konjovic. What makes this composition specific is the application of various composition means to make a new path for folklore processing. In this way, a specific exception from the usual practice is made, mostly based on imitation of Mokranjac's handful model. Petar Konjovic uses variation and transformation forms of folklore citation to introduce thematic work, which includes specific contrast and development of music content characteristic for classical sonnet form. The aim of this paper is to emphasise and define all significant composition procedures in processing poetic and music material of folklore provenience in apostrofated work by Petar Konjovic and with the help of "Citation Theory" by Dubravka Oraic Tolic to draw attention to their paradigm role in choral compositions of folklore provenience in the second half of the XX century.

Key words: *handfuls and similar forms, artistic processing of folklore, Citation theory, Konjovic's cycle of processing folk songs, music analysis.*

КРИТИЧАРСКИ ОДНОС ПЕТРА БИНГУЛЦА ПРЕМА СТВАРАЛАШТВУ ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ

Један од најзначајнијих музичких писаца и критичара двадесетог века био је Петар Бингулац (1897–1990), по професији правник, композитор, теолог и дипломата. Његов стваралачки опус као музичког писца распростире се у временском периоду од готово шест деценија – од 1927. године па све до 1985. године. Објавио је велики број критика за Радио Београд које су касније, 1988. године публиковане у зборнику *Написи о музици*. Своју највећу пажњу Бингулац је у критикама и есејима посветио стваралаштву Јосипа Славенског, његовог изузетно блиског пријатеља. Писао је о стваралачким немирима Славенског, кроз дискурс о композиторовој хорској музици, *Симфонији Оријента*, али и појединачним делима за које је сматрао да завређују пажњу читалаца. У раду ћемо аналитичко-критичарским путем размотрити шта Бингулац чини, које компоненте и аспекте подвлачи и издваја, презентује и реконструише. Резултат истраживања у том смислу треба да покаже ауторове критеријуме и његов став као теоретичара, аналитичара и критичара.

Кључне речи: *Петар Бингулац, есеји, Славенски, критика.*

THE CRITICAL RELATIONSHIP OF PETAR BINGULAC TOWARDS THE CREATIVITY OF JOSIP SLAVENSKI

One of the most important music writers and critics of the twentieth century was Petar Bingulac (1897-1990), lawyer, composer, theologian and diplomata by profession. His creative opus as a musical letter passes through a period of almost six decades – from 1927 to 1985. He published a number of reviews for Radio Belgrade, published later in 1988 in the book *Music Inscriptions*. His greatest attention in criticism and essays Bingulac dedicated to the creation of Josip Slavenski, his extremely close friend. He wrote about the creative unrest of Slavenski, through the discourse on composer choral music, the *Symphony of the Orient*, as well as on the individual works that he thought were worth the attention of the readers. In this paper, we will analyze analytically and critically what Bingulac does, which components and aspects are underlined and separated, presented and reconstructed. The result of the research in this regard should show the author's criteria and his attitude as theoretician, analyst and critic.

Key words: *Petar Bingulac, essays, Slavenski, critique.*

EMOCIONALNE SENZACIJE U ODNOSU NA POJEDINAČNE AKORDE SA GLEDIŠTA KOGNITIVNE MUZIKOLOGIJE

Kognitivna muzikologija, kao relativno mlada nauka, pruža novi pristup razumevanju uticaja muzike na čovekovo biće sa više aspekata. Interdisiplinarna nauka koja svoje poreklo nalazi u medicini, neurologiji, psihologiji, akustici, muzikologiji itd. daje nam nova saznanja o senzacijama koje muzika prouzrukuje na čoveka. Cilj kognitivne nauke uopšte jeste da proučava kako ljudi prihvataju i reaguju na različite stimulacije i informacije, dok cilj kognitivne muzikologije podrazumeva isključivo obradu muzičkih informacija. Prema autoru Nilsu Haumanu, kognitivna muzikologija teži da odgovori na sledeća pitanja: Kako percipiramo i prihvatamo muzičku informaciju? Kako muzička informacija utiče na naše raspoloženje ili emocije? Kako je muzička informacija organizovana u ljudskom mozgu? Itd. Postoje istraživanja i studije, kako u empirijskom tako i u teorijskom smislu, koja objašnjavaju ljudsku percepciju na pojedinačne akorde. Međutim, prethodno empirijsko istraživanje o percepciji harmonije bavilo se uglavnom horizontalnim aspektima harmonije, dok su studije vertikalnog opažanja bile retke. Analiza postojećih istraživanja sugerise značajne razlike u emocionalnim senzacijama u odnosu na različite vrste akorada.

Ključne reči: *kognitivna muzikologija, emocionalne senzacije, harmonija, akord.*

EMOTIONAL SENSATIONS IN RESPECT TO INDIVIDUAL CHORDS FROM THE ASPECT OF COGNITIVE MUSICOLOGY

Cognitive musicology, as a relatively young science, offers a new approach to understanding the influence of music on human being from various aspects. Interdisciplinary science, which originates from medicine, neurology, psychology, acoustics, musicology etc., gives new knowledge on sensations that music provokes in people. The goal of cognitive science in general is to study how people accept and react to different stimulus and information, whereas the aim of cognitive musicology implies only the processing of musical information. According to the author Niels Haumann, cognitive musicology aims at answering the following questions: How do we perceive and acquire musical information? How does musical information evoke moods or emotions? How is musical information organized in the human brain? etc. There are studies and research in empirical and theoretical sense which explain the human perception of individual chords. However, previous empirical research on perception of harmony focused primarily on horizontal aspects of harmony, while the studies of vertical perception were rare to find. The analysis of the existing research suggests that there are significant differences in emotional sensations in respect to different types of chords.

Key words: *cognitive musicology, emotional sensations, harmony, chords.*

УДК 786.8 : (78.071.2+7.077) (497.11)

ОДЛИКЕ АМАТЕРИЗМА И ПРОФЕСИОНАЛИЗМА У ХАРМОНИКАШКОЈ/АКОРДЕОНИСТИЧКОЈ ПРАКСИ¹

Свирање хармонике у Србији најпре је заживело у народу крајем 19. и почетком 20. века, на нивоу аматерског извођаштва заснованог на неинституционалном учењу, а касније је дошло до професионализације учења свирања у школи. И данас се јасно раздваја аматерско и професионално у хармоникашкој пракси, чији се поједини елементи разматрају у овом раду. На основу сазнања добијених током вишегодишњих етномузиколошких теренских истраживања, циљ овог рада јесте да укаже на разлике једног и другог нивоа које су евидентне у називима самих свирача и инструмента, коришћењу музичке терминологије, технике свирања, одабиру репертоара, функције хармонике, као и ангажмана и социјалног статуса извођача.

Кључне речи: *хармоника, Србија, аматеризам, професионализам.*

---

¹ Рад је настао као део пројекта *Музичка и играчка традиција мултиетничке и мултикултуралне Србије* (бр. 177024) који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

CHARACTERISTIC OF AMATEURISM AND PROFESSIONALISM IN THE ACCORIONISTS PRACTICE²

The accordion playing in Serbia dates back to the late 19th and early 20th century, when it first appeared on the level of amateur musicianship based on non-institutional learning, which later developed into professional teaching in school. The amateur and professional aspects of accordionists practice are still distinguishable, and this article looks into the individual elements of each. Based on the data collected through ethnomusicological field research that took several years, this article aims at showing the differences of these two interpretation levels, which are evidenced in the names of performers and instruments, use of music terminology, playing technique, choice of repertoire, function of the accordion, as well as the engagement and social status of the performer.

Key words: *accordion, Serbia, amateurism, professionalism.*

---

² The paper was created as part of the project *Music and dancing tradition of multi-ethnic and multicultural Serbia* (No. 177024) funded by the Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development.

АНАЛИЗА ХАРМОНИЈСКЕ (АЛИКВОТНЕ) СТРУКТУРЕ ЗВУКА ИНСТРУМЕНАТА СИМФОНИЈСКОГ ОРКЕСТРА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ АПСОЛУТНЕ ВИСИНЕ ТОНА

Звук инструмената симфонијског оркестра у техничком смислу представља звук комплексне садржине састављен од више простих звукова, хармоника (синусоидалних звукова, парцијала или аликвота). Број, распоред, амплитуда и анvelope хармоника директно утичу на формирање карактеристичне боје звука једног инструмента.

Развојем рачунарске технике као и различитих метода дигиталне обраде аудио сигнала (декомпозиција, графички приказ података, синтеза, филтрирање, различите врсте ефеката) створене су могућности да се на један потпуно нови начин проуче елементи који изазивају различите типове емоција и запажања код слушаоца приликом слушања једног музичког дела.

У овом раду се врши спектрална анализа звука инструмената који су у саставу симфонијског оркестра. Посебна пажња се посвећује хармонијској структури звука генерисаног различитим инструментима и њеном утицају на формирање апсолутне висине тона. Уз помоћ дигиталне обраде сигнала, генеришу се комплексни звукови сличне хармонијске структуре која може адаптивно да се мења. На основу резултата се утврђује који инструменти из састава симфонијског оркестра имају аликвотни низ.

Кључне речи: *Комплексан звук, хармоници, апсолутна висина тона, спектрална анализа, аликвотни низ.*

ANALYSIS OF HARMONIC (ALIQUOT) STRUCTURE OF SOUND OF SYMPHONY ORCHESTRA INSTRUMENTS AND ITS IMPACT ON FORMING THE PITCH

Sound of symphony orchestra instruments, in technical terms, represents a complex sound consisting of a number of harmonics (sine waves, aliquots, partials). Their number, distribution, amplitude and envelope directly affect the formation on unique sound timbre of instruments.

By developing computer technique and digital signal processing (decomposition, graphical data representation, synthesis, filtering, effects), it has become possible to examine in an entirely new way the elements causing different types of emotions and perceptions of a listener when listening a musical composition.

In this paper, a spectral analysis of various symphony orchestra instruments is done. Focus is on harmonic structure of sound generated by different instruments and its impact on forming the pitch. By using digital signal processing, complex sounds of similar harmonic structure (that can be adaptively changed) are generated. Based on the results, it is determined which of instruments have the aliquot series (regular distribution of harmonics).

Key words: *Complex sound, harmonics, pitch, spectral analysis, aliquot series.*

УДК 784.9:371.3 Body percussion техника

BODY PERCUSSION У НАСТАВИ СОЛФЕЂА

Интеграција традиционалног и савременог приступа музичкој настави може бити од велике помоћи у превладавању препрека са којима се ученици суочавају у оквиру наставе солфеђа. Један у низу ефикасних педагошких приступа учењу ритмичких образаца јесте такозвана Body percussion техника – тело као удараљке. На овај начин, савладавање ритмичке проблематике одвија се на много различитих сензорних нивоа. Body percussion техника у солфеђу представља праксу употребе тела и покрета са циљем разумевања и читања основа ритмичког језика. Однос покрета и гласовне артикулације посматран са педагошког становишта истиче се као важан сегмент у процесу учења, когнитивној стимулацији, развоју социо-емоционалних и психомоторних вештина. У том контексту у раду ћемо размотрити једну од иновативнијих метода данас, шпанског аутора, музиколога Ф. Х. Ромеро-Наранхоа (Francisco Javier Romero-Naranjo) – БАПНЕ методу (BAPNE method) Метода је првобитно имала за циљ развијање вишеструких интелигенција кроз перкусију тела, док сама методологија почива на коришћењу различитих дисциплина, чија почетна слова формирају акроним БАПНЕ, а то су: Биомеханика, Анатомија, Психологија, Неурологија и Етномузикологија (Romero-Naranjo, Jauset-Berrocal, Romero-Naranjo & Liendo-Cárdenas, 2014). БАПНЕ методу приказаћемо у контексту образовног предлога за сам процес наставе солфеђа.

Кључне речи: *солфеђо, метода, БАПНЕ, покрет, перкусија тела.*

BODY PERCUSSION IN SOLFEGGIO TEACHING

The integration of traditional and contemporary approach to music teaching can be of great help in overcoming the obstacles that students face in the solfeggio classes. One in a series of effective pedagogical approaches to learning rhythmic patterns is the so-called Body percussion technique – the body as percussion. In this way, the overcoming of rhythmic problems takes place at many different sensory levels. Body percussion technique in solfeggio teaching is a practice of using body and movement in order to understand and read the basis of the rhythmic language. The relation between the movement and the voice articulation observed from the pedagogical point of view is emphasized as an important segment in the learning process, cognitive stimulation, the development of socio-emotional and psychomotor skills. In this context, we will consider one of the more innovative methods of today, of the Spanish author, musicologist F. J. Romero-Naranjo (Francisco Javier Romero-Naranjo) – BAPNE method. The method was originally aimed at developing multiple intelligences through percussion of the body, while the methodology itself rests on the use of different disciplines, whose initial letters form the BAPNE acronym, which are: Biomechanics, Anatomy, Psychology, Neurology and Ethnomusicology (Romero-Naranjo, Jauset-Berrocal, Romero-Naranjo & Liendo-Cardenas, 2014). BAPNE method will be presented in the context of an educational proposal for the process of solfeggio teaching itself.

Key words: *sofeggio, method, BAPNE, movement, body percussion.*

Ms Неда З. Димитријевић

Основна музичка школа „Миленко Живковић”, Параћин, Република Србија

Спец. Александар Ч. Вуловић e-mail: aleksandarcedomiravulovic@yahoo.com

*Универзитет у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац,
Република Србија*

УДК 784.9:371.3 + (373.3:78)

УЛОГА РИТМИЧКОГ ТАБУЛАТОРА/ГРАФИКОНА У НАСТАВИ СОЛФЕЂА У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

Предмет истраживања овог рада јесте ритмички табулатор/графикон који представља илустрацију, то јест, графички приказ настанка (генезу) одређене ритмичке фигуре. У тексту је описана улога ритмичког табулатора/графикона у тумачењу одређених ритмичких фигура које ученици савлађују на настави солфеђа током основног музичког школовања. Такође је указано на значај ритмичког табулатора/графикона у отклањању недоумица и исправљању грешака ученика које настају током извођења ритмичких фигура у мелодијским примерима, цитатима или примерима из музичке литературе адаптираним за певање, а пре свега у инструктивним примерима за ритмичко читање из уџбеника и приручника за наставни предмет Солфеђо. Имајући у виду допринос графикона у појашњавању разноликих ритмичких фигура у циљу избегавања потенцијалних ритмичких непрецизности, али и кориговању грешака које ученици најчешће чине у процесу извођења ритма, графикони би требало да (п)остану део наставне праксе.

Кључне речи: *Солфеђо, ритмички табулатор, графикон, ритмичка фигура.*

MA Neda Z. Dimitrijević

Elementary music school "Milenko Zivkovic", Paracin, Republic of Serbia

Spec. Aleksandar C. Vulović

e-mail: aleksandarcedominravulovic@yahoo.com

University of Kragujevac, Faculty of Philology and Arts, Kragujevac, Republic of Serbia

THE ROLE OF THE RHYTHMIC TABULATOR / GRAPH IN TEACHING OF SOLFEGGIO IN ELEMENTARY MUSIC SCHOOL

The subject of the study of this paper is a rhythmic tabulator / graph which represents an illustration, an graphic representation of the origin (genesis) of a certain rhythmic figure. The text describes the role of the rhythmic tabulator / graph in the interpretation of certain rhythmic figures learned by students on teaching subject Solfeggio during elementary music education. It is also pointed on the importance of rhythmic tabulator / graph in removing confusion and correcting student errors that occur during the performance of rhythmic figures in melodic examples, quotations or examples from music literature adapted for singing, and above all, in instructive examples for rhythmic reading from textbooks and manuals for teaching subject Solfeggio. Bearing in mind the contribution of graphs in clarifying various rhythmic figures in order to avoid potential rhythmic inaccuracies, but also in correcting the mistakes that students often make in the process of performing the rhythm, the graphs should stay part of the teaching practice.

Key words: *Solfeggio, rhythmic tabulator, graph, rhythmic figure.*

Др Јелена С. Петровић

e-mail: jelena.petrovic@filfak.ni.ac.rs

Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Ниш, Република Србија

Мс Александра А. Ђорђевић

e-mail: aleksandra.djordjevic@fsu.edu.rs

Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Факултет савремених уметности, Република Србија

УДК 373.3:73/76

ОСНОВНА ШКОЛА И ОБРАЗОВАЊЕ ЗА УМЕТНОСТ

Образовање за уметност у основној школи је од изузетног значаја јер су дечија креативност и потреба за изражавањем кроз уметност у том периоду веома изражене. То је истовремено и период изразите пластичности током кога треба развијати таленте и љубав према уметности, те учинити уметност саставним делом њиховог живота. Уметничко образовање је у основној школи имало различите улоге и значај у различитим временским периодима и теоријским концепцијама школе. Овај рад заузима историјско - компаративну перспективу истраживања овог проблема, те ће анализирати улогу уметничког васпитања у различитим периодима развоја школе. Посебна пажња обратиће се на појаву и развој алтернативних школа које су наглашавале значај уметничког образовања и показале да оно треба да представља суштину основног образовања, те да чини основу и интелектуалног и емоционалног развоја. Његова улога се, дакле, кретала од чисто формалне, преко улоге у развијању суштинског естетског осећаја и израза, до разумевања живота кроз уметност. Такође, у раду ће бити учињен и осврт на однос према уметничком образовању у основним школама у Србији.

Кључне речи: *основна школа, уметничко образовање, алтернативне школе.*

PhD Jelena S. Petrović

e-mail: milica.jovanovic37@yahoo.com

University of Niš, Faculty of Philosophy, Republic of Serbia

MA Aleksandra Djordjević

e-mail: aleksandra.djordjevic@fsu.edu.rs

University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Contemporary Arts, Republic of Serbia

ELEMENTARY SCHOOL AND ART EDUCATION

Art education in elementary school is exceptionally important because the children's creativity and the need to express oneself are remarkably important in that period. That period is simultaneously the period of great neuroplasticity, thus talents, special affinities and love toward art should be nurtured, and as a result, make art the integral part of children's lives. Art education in elementary school has had different impact in various periods and theoretical concepts of school. This paper focuses on comparative perspective of researching this issue, and it will accordingly analyze the role of art education in various periods of school development. It will especially process the appearance and development of alternative schools which accentuated the importance of art education and demonstrated that art education should represent the essence of elementary education, and that therefore it renders the foundation of intellectual and emotional development. Its role has moved from purely formal, through the role in developing essential expression, to understanding life through art. This paper will also make a review regarding the art education in elementary schools in Serbia.

Key words: *elementary school, art education, alternative schools.*

УДК (371.214.112+75):373.3

САВРЕМЕНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРАКСЕ У ПРОГРАМУ И УЏБЕНИЦИМА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

Значајан број аутора сматра да се деца са лакоћом повезују са делима савремене уметности и на иста одговарају са пуно ентузијазма. Деца су најпре фокусирана на процес стварања дела, због чега им праксе савремених уметника, у којима је процес неретко важнији од финалног продукта, делују блиско. Кроз уметност деца спознају савременост и уче да на исту реагују и својим је поступцима мењају. Упознавање деце са делима савремене уметности је начин да се подржи и стимулише дечја креативност и унапреди ликовно-изражајни и друштвено-емоционални развој детета. Прегледом наставног плана и програма и уџбеника за предмет Ликовна култура од првог до четвртог разреда основне школе покушаћемо да одредимо у којој су мери савремене уметничке праксе заступљене у нашим уџбеницима и на који начин су у истим третиране. Истраживање ће обухватити уџбенике издавача Завода за уџбенике, Едуке, Креативног центра и Издавачке куће Клет.

Кључне речи: *савремене уметничке праксе, ликовна култура, уџбеници, разредна настава.*

CONTEMPORARY ARTISTIC PRACTICES IN THE CURRICULUM AND TEXTBOOKS OF ART

A significant number of authors believe that children easily connect with the works of contemporary art and respond to them with a lot of enthusiasm. Children are primarily focused on the process of creating work, which is why the practices of contemporary artists, in which the process is often more important than the final product, work closely. Through art, children learn about contemporaneity and learn to react to it and change it with their actions. Introducing children to the works of contemporary art is a way to support and stimulate children's creativity and promote the artistic and expressive and socially-emotional development of a child. By reviewing the curriculum and textbooks for the Art course from the first to the fourth grade of the elementary school, we will try to determine the extent to which contemporary artistic practices are represented in the textbooks and how they are treated. The research will include textbooks published by the 'Zavod za udžbenike', 'Eduka', 'Kreativni centar' and 'Klet'.

Key words: *contemporary artistic practices, art course, art textbooks, one-teacher education.*

Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, Београд,
Република Србија

Музиколошки Институт САНУ, Београд, Република Србија

УДК 792:78.071.1

ЗВУЦИ СУРОВОСТИ: МУЗИКА ТЕАТРА СУРОВОСТИ АНТОНЕНА АРТОА¹

Повод овог рада јесте истраживање Ане Јостклајгреве (Anne Jostkleigrewe) *Reaching for the Stars: From The One-All-Alone to Espace* (у: Felix Meyer, Heidi Zimmerman (ed.), *Edgard Varèse: Composer, Sound Sculptor, Visionary* (Paul Sacher Foundation), Boydell Press, Woodbridge, Suffolk, 2006, 211–236.) Истраживање је инспирисало ауторку овог рада да постави питање сарадње између композитора Едгара Вареза (Edgard Varèse, 1883–1965) и драматурга и есејисте Антонена Артоа (Antonin Artaud, 1896–1948). У овом раду, Новаковићева се бави односом Варез–Арто и њиховом краткотрајном сарадњом – ауторка ће предочити кључне тачке Артоовог концепта театра окрутности које су биле важне за Вареза, те ће се посветити тачкама у којима се њихови ставови о музици, језику и театру срећу. Ауторку занимају и Артоов привидни образовни приступ театру, односно његов скуп савета који могу да помогну будућим драматурзима у њиховој едукацији, а потом и бављењем позориштем уопште у њиховој каријери.

Кључне речи: *Антонен Арто, Едгар Варез, театар суровости, музика, уметничко образовање.*

---

¹ Рад је настао као део пројекта *Идентитети српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, промене, изазови* (бр. 177004) који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

SOUNDS OF CRUELTY: MUSIC OF ANTONIN'S ARTAUD THEATRE OF CRUELTY²

The cause of this paper is the research conducted by Anne Jostkleigrew under the title *Reaching for the Stars: From The One-All-Along to Espace* (in: Felix Meyer, Heidi Zimmerman (ed.), *Edgard Varèse: Composer, Sound Sculptor, Visionary* [Paul Sacher Foundation], Boydell Press, Woodbridge, Suffolk, 2006, 211–236.). This research prompted the author of this paper to ask a question of collaboration between composer Edgard Varèse (1883–1965) and dramatist and essayist Antonin Artaud (1896–1948). In this paper, Novaković will investigate the Varèse-Artaud relation and emphasize the main points of Artaud's concept of the Theatre of Cruelty that were important to Varèse. Furthermore, author will sketch out meeting points of both artists thoughts about music, language and theatre. Additionally, author is interested in the Artaud's latent educational approach to the theatre, and his prescribed set of advices that could help future dramatists in their education, as well as their career in the theatre field itself.

Key words: *Antonin Artaud, Edgard Varèse, the Theatre of Cruelty, music, artistic education.*

---

² The paper was created as part of the project *Serbian musical identities within local and global frameworks; traditions, changes, challenges* (No. 177004) funded by the Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development.

PhD Natalia B. Afeyan

e-mail: n.afeyan@gmail.com

New Bulgarian University, Sofia, Bulgaria

UDK 784.9:371.3

**HOLISTIC APPROACH IN VOCAL PEDAGOGY:
WHY, WHEN, HOW?**

The paper discusses various methods in vocal pedagogy in the light of the increasingly high demands which performers face nowadays. It advocates for a holistic style of teaching opposing it to the methods based on empirical experience and to the behavioral approach of vocal tuition.

Key words: *vocal pedagogy, methods, holistic approach.*

Dr Natalija B. Afejan

e-mail: n.afeyan@gmail.com

Novi bugarski univerzitet, Sofija, Bugarska

HOLISTIČKI PRISTUP U VOKALNOJ PEDAGOGIJI: ZAŠTO, KADA, KAKO?

Rad raspravlja o različitim metodama u vokalnoj pedagogiji u svetlu sve češćih visokih zahteva sa kojima se izvođači danas suočavaju. U radu se podržava holistički stil u podučavanju, suprotstavljen metodama zasnovanim na empirijskom iskustvu i bihejvioralnom pristupu u vokalnoj nastavi.

Ključne reči: *vokalna pedagogija, metode, holistički pristup.*

Мс Марија Г. Кнежевић

e-mail: mrj_radojevic@yahoo.com

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Факултет уметности, Косовска Митровица, Република Србија*

Др Вера С. Обрадовић Љубинковић

e-mail: obradovic_vera@yahoo.com

*Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Факултет уметности, Косовска Митровица, Република Србија*

УДК 792.028.3+792.8/.83

ПОКРЕТ ИЗ ГЛАСА – ГЛАС ИЗ ПОКРЕТА

Уметничко истраживање узајамног односа гласа и покрета почива на практичном раду у интерпретацији стиха и новооткривеном покрету потеклом и провоцираном из поља стиха. Метода декомпоновања текстуалног садржаја овде подразумева да се од оригиналне верзије текста задрже само вокали на местима где се они и налазе. Вокалима се могу изразити примарне емоције, оне које су нам урођене (плач, смех, бол). Овако онеобиченим текстом настојимо да остваримо ново поимање и рецепцију оригиналног текста кроз сублимисани покрет и глас. Симбиотичким спајањем гласа и покрета покушавамо да освестимо прикривени садржај стиха, како бисмо истакли емотивни садржај, а не вештину глумачког изговарања текста. Циљ нашег рада јесте да се звучним манифестацијама аудитивна перцепција и рецепција постави у равноправан положај са визуелном и да се ритмичка кретања тела поткрепе ритмичким трансформацијама гласа. Педагошки циљ је да развијањем овог истраживања и добијеним резултатима у раду са студентима освестимо емотивни садржај стиха или било ког другог текста комбинацијом вокала и плесом.

Кључне речи: *песма, стих, глас, покрет, вокали.*

MA Marija G. Knežević

e-mail: mrj_radojevic@yahoo.com

---

*University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, Faculty of Arts,
Kosovska Mitrovica, Republic of Serbia*

PhD Vera S. Obradović-Ljubinković

e-mail: obradovic_vera@yahoo.com

---

*University of Priština with the temporary seat in Kosovska Mitrovica, Faculty of Arts,
Kosovska Mitrovica, Republic of Serbia*

A MOTION FROM VOICE – VOICE FROM A MOTION

Artistic examination of interrelation between voice and motion is based on practical work on verse interpretation and the newly founded motion arising from and provoked by the field of verse. Decomposing a textual content here means that only the vocals, remaining at their original places, are kept. Vocals can express our primary, innate emotions (cry, laughter, pain). With such defamiliarized text we aim to create a new understanding and reception of the original text through sublimed motion and voice. Symbiotically merging voice and motion, we attempt to elucidate the concealed content of the verse in order to emphasize its emotional content, rather than actor's skill of speaking out a text. The purpose of our work is to, using sound manifestations, put the auditory perception and reception in the equal position with the visual, and to buttress rhythmical body motions with rhythmical voice transformations. By developing this research and using the results obtained from working with students, the pedagogical aim of this work is to elucidate the emotional content of the verse or any other text with the combination of vocals and dance.

Key words: *song, verse, voice, motion, vocals.*

INVESTIGATION OF IMAGES OF SUGGESTION IN ART IN XX CENTURY

The report analyzes postmodern movements and their representatives. The relationship between the suggestion of the image, the significance of the radical innovations introduced by Picasso and the total destruction of the sculpture ideas by Giacomettes are studied. The new methods introduced in art, the use of paper as a material in paintings, photography, surrealist poetics and ideas for insertion into the space of Julio González are analyzed. The effect of reproducibility of mythological stories is studied. The relationship between intuitive creation, original work and style are explored. The artistic development of sculpture and installations are discussed. Figures like Marcel Duchamp, Jackson Pollack, Sol LeWitt and Richard Serra are being studied.

The point of view of famous critics such as Rosalind Kraus, co-founder and co-editor of *October* magazine and *Artforum*, is presented.

Key words: *suggestion, autosuggestion, art.*

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБРАЗИТЕ НА ВНУШЕНИЕ В ИЗКУСТВОТО ПРЕЗ ХХ ВЕК

Докладът анализира постмодерните движения и техните представители. Изследва се връзката между внушението на образа, значението на радикалните иновации въведени от Пикасо и тоталното разрушаване на представите за скулптура от Джакомети. Анализират се новите методи, които се въвеждат в изкуството, използването на хартията като материал в картините, фотографията, сюрреалистичната поетика и идеите за вмъкване в пространството на Хулио Гонзалес. Проучва се ефекта от възпроизводимост на митологични сюжети. Изследва се връзката между интуитивно създаване, оригинална работа и стил. Разглежда се художественото развитие в скулптурата и инсталациите. Проучват се фигури като Марсел Дюшамп, Джаксън Полак, Сол ЛеВит и Ричард Сера.

Представя се гледната точка на известни критици, като Розалинд Краус, съ-основател и съ-редактор на списание Октомври и Артфорум.

Ключови думи: *внушение, самовнушение, изкуство.*

УДК 78.073 (497.2)

МУЗИКА И БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Винаги музиката е използвана като най-прекия път към сърцата на хората. Тя няма нужда от превод и знанието на много езици. Езикът на музиката е всеобщ и изцяло интригува хората от как свят светува... Има още нещо, което доста често свързваме с музиката – това е благотворителността. Винаги, когато има събитие за благотворителност, то е съпроводено от специално подбрана и изпълнена музика – било то на живо или записана по подходящ начин.

В този кратък научен доклад са засегнати въпроси, свързани с връзката между музиката, обществените нагласи и благотворителните инициативи. Ще бъдат направени някои връзки и изводи. Защото трябва да се подкрепя доброто и възможностите за неговата интелектуална разгласа, както и удоволствието от резултатите при благотворителни кампании. А какво по-добре от доброта и музика...

Ключови думи: *музика, благотворителност, общество, комуникация, доброволчество.*

MUSIC AND CHARITY IN BULGARIA

Always music is used as the most direct way to people's hearts. She does not need translation and knowledge in many languages. The language of the music is universal and entirely intrigued by the world by the world... There is something else we often associate with music - this is charity. Whenever there is a charity event, it is accompanied by specially selected and performed music - whether live or recorded appropriately.

This short scientific report addresses issues related to the relationship between music, public attitudes and charity initiatives. Some connections and conclusions will be made. Because I have to support the good and the possibilities for his intellectual discourse, as well as the pleasure of the results in charity campaigns. And what better than goodness and music...

Key words: *music, charity, society, communication, volunteering.*

**ОД АУТОНОМИЈЕ УМЕТНОСТИ ДО ЕМАНЦИПАЦИЈЕ
НАЦИОНАЛНИХ ИДЕНТИТЕТА: ЕСТЕТИЧКЕ ИЛИ
ПОЛИТИЧКЕ ИДЕЈЕ БРАНКА ЛАЗАРЕВИЋА
У ЧАСОПИСУ XX ВЕК?¹**

Активност Југословенске радикалне заједнице, чији је програм крајем 1930-их година подразумевао поштовање и равноправност три национална идентитета (српског, хрватског и словеначког), битно је утицао на идеју интегралног југословенства у Краљевини Југославији. Часопис *XX век*, спонзорисан од стране Југословенске радикалне заједнице, неретко је кроз филозофско-естетичке и уметничко-културолошке теме имплицирао актуелне друштвено-политичке промене. У раду се сагледава филозофско-естетичко промишљање српског естетичара Бранка Лазаревића, чији су текстови о уметности (објављивани у часопису *XX век*) бивали политизовани и инструментализовани за форсирање једне у основи политичке идеје кроз поље уметности. На тај начин, поменути часопис деловао је као вид алтернативног уметничког образовања народних маса, те је новопробуђене националне идеје промовисао, тобоже, као идеје за уметничку слободу и уметнички прогрес, пласирајући их метафорички кроз естетичке ставове Бранка Лазаревића.

Кључне речи: *Југословенска радикална заједница, Часопис XX век, Бранко Лазаревић, Естетика, Текстови о уметности.*

---

¹ Раd је настао као деo пројекта *Идентитети српске музике од локалних до глобалних оквира: традиције, промене, изазови* (бр. 177004) који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

**FROM THE AUTONOMY OF ART TO THE EMANCIPATION
OF THE NATIONAL IDENTITIES: AESTHETIC OR
POLITICAL IDEAS OF BRANKO LAZAREVIĆ
IN THE 20th CENTURY JOURNAL?²**

During the late 1930s, the Yugoslav Radical Community initiated very important changes in the political regime of The Kingdom of Yugoslavia. One of the principle of this party was affirmation of equality of three different national identity – Serbian, Croatian and Slovenian. The *20th Century Journal*, which was sponsored by Yugoslav Radical Community, has implicated actual social-political changes through its articles about philosophy, aesthetics arts and culture. The paper deals with the philosophical and aesthetic observations of the Serbian aesthetist Branko Lazarević, whose articles about art (published in the *20th Century Journal*) were politicized and instrumentalized for the promotion of the political ideas through the field of art. In this way, the *20th Century Journal* acted as an medium for the alternative artistic education of the masses. This journal has promoted new political ideas as ideas for artistic freedom and artistic progress, by placing them metaphorically through the aesthetic reflections of Branko Lazarević.

Key words: *Yugoslav Radical Community, 20th Century Journal, Branko Lazarević, Aesthetics, Articles about art.*

---

² The paper was created as part of the project *Serbian musical identities within local and global frameworks; traditions, changes, challenges* (No. 177004) funded by the Serbian Ministry of Education, Science and Technological Development.

**УМЕТНИЧКА СТИЛИЗАЦИЈА ВЕЛИКЕ ЧОЧЕЧКЕ ИГРЕ
У СВЕТЛУ ОБРАДЕ ПЕСАМА ОЈ ДЕВОЈКО МАЛА И
ЕВА КАУРКИЊА У МУЗИЧКОЈ ДРАМИ КОШТАНА
ПЕТРА КОЊОВИЋА**

Рад представља својеврсну допуну претходног рада и заокружује корпус фолклорних мелодија које је композитор обрадио у сплету певачких и играчких мелодија увезених у музичко ткиво *Велике чочечке игре*. Снажну мотивску ћелију из песме *Донеси, море Маре*, Коњовић експлоатише за изградњу осам строфа нове хорске песме *Ој девојко мала*, профилишући их композиционо-технички и поетски до најситнијих детаља. Оригиналану мелодију песме бр. 66 из збирке Владимира Ђорђевића Коњовић одбацује, користећи у уметничкој стилизацији мелодијско-ритмичке импурсе других песама из исте збирке. Фокус рада усмерен је на композиторов однос према тексту и изражајне компоненте мелодије, хармоније и ритма које се у солистичкој „старинској” песми *Ева Кауркиња* прате у компарацији са варијантом истоимене песме из композиторове збирке *Моја земља*. Додатни тематски и карактерни контрасти уведених песмама које рад обрађује обогаћују разноликост народног сплета *Велике чочечке игре* упућујући на сличност са Мокрањчевом драматургијом сонатног циклуса у руковетима и недвосмисленим утиском органске целине дела оригиналне формалне концепције.

Кључне речи: *Коњовић, Велика чочечка игра, фолклор, мелодија, хармонија, ритам.*

THE ARTISTIC STYLIZATION OF THE *GREAT DANCE OF ČOČEK* IN THE INTERPRETATION OF THE MELODIES *OJ DEVOJKO MALA* AND *EVA KAURKINJA* IN MUSICAL DRAMA *KOŠTANA* BY PETAR KONJOVIĆ

The paper represents a kind of complement to the previous paper rounding up the corpus of folklore melodies that the composer has interpreted in a cycle of singing and playful melodies incorporated into the musical tissue of the *Great Dance of Čoček*. Konjović exploits the strong motivation segment from the melody *Donesi, more Mare* for the formation of eight stanzas of a new choir melody *Oj devojko mala*, profiling them compositionally and technically, as well as poetically, to the smallest details. Konjović rejects the original melody of the song no. 66 from the collection of Vladimir Djordjević, using the melodic-rhythmic impulses of other songs from the same collection in the artistic stylization. The focus of the paper is centered on the composer's attitude towards the text and the expressive components of the melody, harmony and rhythm that are followed in the soloist «antique» melody *Eva Kaurkinja* in comparison with the variant of the eponymous melody from the composer's collection *Moja zemlja*. Additional thematic and character contrasts of the introduced songs treated in the paper enrich the diversity of the folk cycle of the *Great Dance of Čoček*, pointing to the similarity with Mokranjac's dramaturgy of the sonata cycle in the garlands and with the unequivocal impression of the organic piece wholeness of the original formal concept.

Key words: *Konjović, The Great Dance of Čoček, folklore, melody, harmony, rhythm.*

**Šesti nacionalni naučni skup
sa međunarodnim učešćem**

Niš, 5–6. oktobar 2018.

BARTF 2018

**UMETNOST I KULTURA DANAS:
OBRAZOVANJE ZA UMETNOST
I IZAZOVI SAVREMENOSTI**

Knjiga apstrakata

Izdavač

UNIVERZITET U NIŠU
FAKULTET UMETNOSTI U NIŠU
SRPSKA AKADEMIJA NAUKA
I UMETNOSTI
GRANAK SANU U NIŠU

Za izdavača

Prof. dr Suzana Kostić, dekan
Akademik Ninoslav D. Stojadinović

Upravnik Izdavačkog centra

Dr Danijela Zdravić Mihailović

Urednik

Mr Marko Milenković

Lektura

Verica Novakov (srpski jezik)
Ivana Đelić (engleski jezik)

Grafički dizajn naslovne strane

Anita Milić

Prelom i tehnička priprema

Jovana Nikolić

Univerzalna decimalna klasifikacija

Vesna Gagić

Štamparija

Atlantis d.o.o. Niš

Tiraž

70

**The sixth national scientific forum
with international participation**

Niš 5–6th October 2018

BARTF 2018

**ART AND CULTURE TODAY:
EDUCATION FOR ART AND
CHALLENGES OF MODERNITY**

Book of Abstracts

Publisher

UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF ARTS IN NIŠ
SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES
AND ARTS
BRANCH OF SASA IN NIŠ

For publisher

PhD Professor Suzana Kostić, Dean
Academician Ninoslav D. Stojadinović

Head of Publishing center

PhD Danijela Zdravić Mihailović

Editor

MA Marko Milenković

Language editors

Verica Novakov (Serbian language)
Ivana Djelić (English language)

Book cover graphic design

Anita Milić

Layont and Technical processing

Jovana Nikolić

UDC

Vesna Gagić

Press

Atlantis d.o.o. Niš

CIRCULATION

70

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.036(048)

78.01(048)

НАЦИОНАЛНИ научни скуп са међународним учешћем
Балкан Арт Форум (6 ; 2018 ; Ниш)

Umetnost i kultura danas: obrazovanje za umetnost i izazovi savremenosti :
knjiga apstrakata / VI nacionalni naučni skup sa međunarodnim učešćem
Balkan Art Forum (BARTF 2018)

Niš, 5-6. oktobar 2018. ;

[urednik Marko Milenković] = Art and Culture Today: Education for Art and
Challenges of Modernity : book of abstracts / The Sixth National Scientific Forum
with International Participation

Balkan Art Forum 2018 (BARTF 2018)

Niš, 5-6th October 2018 ;

[editor Marko Milenković]. - Niš :

Univerzitet, Fakultet umetnosti : Srpska akademija nauka i umetnosti – Ogranak SANU
u Nišu = University, Faculty of Arts = SASA–Branch of SASA in Niš, 2018
(Niš : Atlantis). - 73 str. ; 21 cm

Uporedo srp. ili bug. tekst i engl. prevod. - Tekst ćir. i lat. - Tiraž 70.

ISBN 978-86-85239-56-4

a) Уметничко образовање - Апстракти b) Музика - Апстракти
COBISS.SR-ID 268084236